

Decanus Collegii Theologici, In Universit. Wittebergensi, Johannes
Hulsemannus Doct. Professor, & Alumnorum Electoralium Ephorus,
Lecturis saluberrimos vitae actionumq[ue] progressus : Quantum
auctoritatis Christianae Reip secularis Doctorum eruditio conciliarit ... ;
P.P. Dominica Rogationum Anno Christi M.DCXXXVIII.

[S.l.]

Hu#lsemann, Johann

Phil 2° 00268/04 (214)

https://dhb.thulb.uni-jena.de/receive/ufb_cbu_00013413

urn:nbn:de:urmel-b98cf7fc-8b1a-482d-9136-6d9a46dadab72-00012637-17

Lizenz: <http://rightsstatements.org/vocab/InC/1.0/>

urn:nbn:de:urmel-b98cf7fc-8b1a-482d-9136-6d9a46dadab72-00012637-17

DECANUS
COLLEGI THEOLOGICI, IN UNIVERSIT. VVITTEBERGENSI,
JOHANNES HULSEMANNUS Doct.
Professor, & Alumnorum Electoralium Ephorus,
Leturis saluberrimos vita actionumq. progressus.

Quantum auctoritatis Christianae Reip. secularis Doctorum eruditio conciliarit, quantæ formi-

dini fuerit. Adversarij, quotquot ex venerando Patrum ordine, domesticis armis Gentilium calumnias propularunt, hoc Annalium factorum scriptores mirâ cum delectatione passim commemorant, nec quicquam alicujus nominis fuit in Ecclesia, cui hoc Encomiū posteritas non vindicaverit. Porphyrius ipse, impudentissimus Christiani nominis hostis, pangens Platini, Philosophorum Platoniorum Principis laudes, Coztranci ipsius & Commilitonis Origenis tādā mentione ait: *Cum Origenes aliquando venisset in Scholâ, Platinus statim genas rubore suffusus, assurgere voluit. Sermo- nem verò ab Origene continuare rogatus, respondit: Studium loquendi cessare, quando qui loquitur animadvertit, se ad illos, qui idem ipse vorerint, verba facturum. Atq. ita, cum pauca quadam differisset, inde surrexit.* Ac quasi infra meritum collaudasset Origenem, eum Longinus, classim inde Philosophi, qui sub Aureliani imperio & fœvitie obiit, suffragium accersit, dicens: *In secundo genere Platonici quidam, Ammonius atq. Origenes, quibus cum nos diu versati sumus, viri profectò intervallo non parvos suis culti Philosophos intelligentiâ superantibus.* Ammonium verò & ipsum Christianum fuisse Origenis pariter & Platoni Mag. istum, idem Porphyrius in Vita Plotini haut potuit diffiteri, quando Plotinum totis undecim annis ab instituto Ammonij preceptore fuisse, & Philosophia studium semel degustaverat, statim à Christianismo ad eam viam rationem, quæ humanis legibus gubernatur, se transiit. Sed mendaci hic reum Porphyrium pluribus redarguit, præter Eusebium, qui partes Origenis & Ammonij videri posuit nimio opere sequutus. Sanctus Hieronymus de Scriptor. Eccles. in Ammonio, quando & præclara Ammonij monumenta laudat atq. elegans Ejus opus quod de consonantia Moysi & Jesu posteritati reliditum est, & Christianum ad finem usq. vita persequisse ostendit. N. que tamen primum censere oportet Ammonium, qui Philosophici disciplinæ Christianos imbuit. De Paulbo enim Stoicæ sectæ Philosopho, post Indorum seu Brachmanum Apostolo, idem Hieronymus de scriptor. & epist. 84. ad Magnum, nec non Eusebius lib. 5. c. 10. testatum reliquerunt, quod circa annum Christi 150, in celeberrimo sapientiæ emporio, quod Alexandriae Egyptiacæ tunc inclarebat, institutioni Christianorum præfatus fuit. A hoc præceptore suo, eruditiosis pariter & professionis lampada bibraditum esse, gloriatur Clemens, ejus Ecclésiæ deinceps Episcopus, unde cognomen Alexandrini sortitus est, mox ab init. lib. 1. Stromatum: *Seculariter à apic. de Pantheo loquitur* Prophetæ & Apostoli Prati flores decerpens, sinceram quandam & in corruptam cognitionem ingeneravit auditorum animis, quam ab iis hauserat, qui acceptam à Petro & Jacobo, Johanne & Paulo sancto Apostolo, beata doctrina servabant traditionem. De hinc Clemens ipse, suscepta a se professionis Philosophicæ quasi Apologiam conscripturus, pluraque objectiones refellit, & quibus etiam non solum obnoxia esse profanæ Philosophiæ confectio. *Non me latuerunt, inquit, ea, quæ ab aliquibus imperite tumultuantibus jactantur: Oportere in yis versari, quæ sunt maxime necessaria, & quæ fidem continent: Externa autem & quæ sunt superdaneæ, transire, quia nos frustra fatigant, & detinent in yis, quæ ad fidem nihil conferunt.* Ego autem, quod vitium quidem malum habens naturam, nec alioquin boni agricolæ unquam esse possis, bis ostendam rationibus, quæ dicuntur Stromata. & significabo aliquâ ratione, divine quoq. providentiæ opus esse Philosophiam &c. Nec fieri potest, ut illi Græcos convincant, qui nudis eorum decretis distione utuntur, si non una ad ea aptenda, & sigillatim revolvenda descendunt. Est enim maxime fide digna probatio, quæ est cum experientia &c. Varetur tamen ingenue, Philosophiam Græcorum non assequi eam, quæ cum salute est veritatem, sed famulatum ducere Sæcæ, quæ Principum gerat, & ar incolatum significare. Quod à Platone Judæo mutuum promittit, eposlibro 1. Stromatum & Sexto rursus inculcat, Philosophiam (addit) adiuvant disciplinæ & ipsa Philosophia ad tractandum de veritate. Quibus verbis officii Philosophiæ satis accurate describit, quod juxta d. methodi ratione & tractationem de veritate seti qui ex Græcis philosophantur, ad veritatem ipsâ sponte obscurascant. Hoc autem affirmare: Quantum ex Vitæ constet & elogiis Patrum, Iustini, Irenæi, Arnobii, Lactantii, Trium Gregoriorum, Basilii, Ambrosii, Chrysostomi, Hieronymi, Augustini, nihil eos fecisse reliquum ex Cy-clopediis Gentilium, quod indultu sua non fuerit emendi & percontari. Vulgatum est illud Augustini lib. 2. de Doctrina Christianâ C. 40 (Propositum autem est Sando, hinc libris studium Theologiæ informare, ut ex Erasmo appareat) Philosophi qui vocantur, siquæ forte vera & fidei nostræ accommoda dixerint, maxime Ecclesiæ, non solum formidanda non sunt, sed ab eis etiam, tanguam ab inoffensis possessoribus in usum nostrum vendicanda. At non minor sudatum fuit vigilantia, ne probatum principia aliunde accicerentur, pro rebus fidei illustrandis, præterquam ex Prophetarum & Apostolorum didici. Ad deicienda Græcorum commenta, do melicis armis in ipsos sævium esse, non ad extremam Catholicæ fidei propugnacula, & neque aliis visibus paratam esse hanc Panopliam, Philosophorum Magistri melius edocui ingenue professi sunt. Clemens ipse tertio Stromatum, Carpocratem perfiringens; Et Origenes bomil. 7. in Joannem: Sæcæ, inquit, secum introducere satagentes, polluerunt ipsam, non habentem maculam aut rugam. Valentinum quoq. & Elean suos ab Idis Platonice mutuum esse, gravissimi Patrum: Irenæus l. 2. c. 4. & Tertullianus 30. de præscriptione attestantur. Joannem denique PP. XXII. Michaelen Mercatum, Marcellum Ficinum aliosque Philosophiæ Aristotelicæ ardentissimos Amalios, infans erga Magistrum amore, naturalem quandam animæ humanæ mortalitatem, ejus unitatem in singulis hominibus mundi æternitatem, aliaque Christianæ fidei adversa docuisse, Baronius ipse, ad annum 401. vix dissimulavit. Quæ causâ, opinor, impulsi Leonem PP. X. ut duntaxat Philosophi studio in se verit omnibus clericis cum secularibus tum regularibus quam quod quinquennio finiretur. Hæc ipse enim causâ, & sedus Civis periculum, allegat in Cap. Apostolicis s. de Hæreticis in VII. ubi simul iniungitur omnibus Philosophis & Magistris, ut quæcumq. offerri possint adversus multiplicationem animæ intellectus, pro populo resiliant. Mediâ itaque viâ sibi incedendum ratus Reverendus & Clarissimus Vir, Dn. M. MARTINUS CASSELLIUS, Bergevicensis Sæcæ, Alumnus Electoralis & Ecclesiæ Jessoris pastor ac Superintendens vigilantissimus, quam ipsos Tredecim annos hinc pietatis & eruditionis officium, & Philosophicis potissimum studiis tribuit, cā tamen usq. est prudentiâ, quā Vinitores solent, cum sentes arque ipinas eradunt, easque in sepe exaggarant, quā bestias aditum intercludunt, & viribus immunitatem præsent, et in congerie ipsarum rei soliditatis, atque præditi: Idem etiam Nostrum fuit animus, quando laetissimum illud Philosophiæ pratum, pederret totos pervagari est, ut nihil in omni disciplinarum genere intradum reliquerit quod, ex ore & institutis ejus, in alios non fuerit derivatum. Non utique hoc fuit, ut fundamenta Christianæ fidei ex sententibus & ipinis illis jaceret: sed ut senem quasi diceret, quem ipsa Adversariorum opinio non transilidum indicaret. Primos pietatis & bonarum artium laices imbibit in Oppidano hoc Refectorio, cui mature traditus est, à parente p. m. JOHANNES CASSELIO Reverendo & doctissimo Viro vicina Bergevicensi Ecclesiæ per sex lustra pastore fidelissimo, cui ante hos XXIX annos die VIII. Novembris, Honellissima Coniux Catharina Gündelste/Monetarii Berolinensis filia. Dñum hunc omne Faulto genuit. Vix Ephebus paucosque annos habuit, superiorem fere neminem: Mox per immensos disciplinarum campos tanta pericrite grassatus est, frana non tam ducentibus, quam laxantibus Optimum præceptoribus OM. Schmido & ea dñm, Cl. Ruchnera L. Scharfio, M. Zappo, aliisque edecumate scientiæ Magistris, ut non solum Corymbum Philosophicam annis adhuc IX. multis Competitorum præceptoris sed ut solent nobilitate arborem, mox florem etiam cum fructu produceret, aliorumque juvenis studiis, publicam privatamque operam elocaret; Acroasicon valvis vel centies passis, unde apicula irent redirentque, doctrinarum melle illitæ, atque exaltatæ. Currenti, calcaria per integrum jam decennium admota sunt, ex singulari beneficiæ Serenissimi Electoris Saxonicæ, qui non solum fundi domesticis frugalitatem compescere, sed præclaras aliquando Christianæ Reip. operas commodare possit. Sic exultulato, non erat curare cuticulum, aut Genio sacra facere, non culeros tergere, non condere dapes, non coquinariam exercere, quæ est prima Lojolarum sollicitudo, in Regulis Societatis, reg. Comm. §. 46. 47. 48. Reg. Dispenfatoris. §. 5. præfecti Refectorij. §. 1. 2. Coqui, 2. 3. seg. sed impete strenuo per Socratica studia decurrere; Ita tamen, ut apicem, quem desperabat Socrates, affequeretur. Proinde, sacratoribus studiis mature applicuit animum, eumque lustravit quâ, sacrarum linguarum cognitione, faciem prælucentibus Dn. M. Trofio, b. m. Ejusque successore Dn. D. Wellero. Neque enim hinc Eneca indoles ipsi erat (præ nomen Lojole non fuisse Ignatio, sed Ienico seu Eneco: testantur Ribadenira l. 1. c. 1. Orlandinus l. 5. n. 62. & l. 8. n. 46. in vitâ ejus. Quo magis ridiculum est nuperimi Gnathonis, Iohannis Eusebii Nirenbergeri, in descriptione Vitæ Lojolarum commentum pag. 4. Accidisse, videlicet, Ignati jam jam baptizandi parentibus, ut nedum consentirent de nomine, tanto Traumatismo imponendo. Cuiusmodi igitur bis, infanulam aliâ voce sublati à populo, sibi Ignatio nomen, quod sit, quasi ignem jacio, ut significaret effectum, quod in Ecclesiâ esset forsitus: Bellissima verò nomenclatura, pñcam redolens Sapientiam! Nam & Hilioria Lombardica Autori, Januensi Episcopo, contigit esse tam acuto, cum Stephani Protomartyris nomen investigaret: Stephanus, quasi strenuus fons animi: quia fuit unus & septem Diaconis quip panperibus providebat, eorū blandi alloquebatur. A. gartha, 36. & §. 8. quæ Deasine terra ibid. Cap. 39. Ciborum, à cib. quod est arca. Et Orion quod est illuminatio Dei, quia in ciborio illuminatur corpus Christi. Lorinus in cap. 7. Art. v. 45. ex Anastasio, Cephas id est Cephalus, quia fuit caput Apostolorum; C. Sacrosancto 2. Diu. 22. Contzen in Matth. 10. fol. 194. §. 4. &c.) Cum rimeret Lojola verba sunt Ribadenira lib. 5. cap. 10. pag. 67: ne ex Hebraica lingua necessaria cognitions, discipuli ejus aliqui adidderent, ex quo ad nostras interpretationes perquirendas novo q. sacra scriptura sensus delaberetur, statuit, ut Nostrum veterem vulgatum editionem omnino reinerent. Ipsa Philosophia docetur Candidatum nostrum, non esse negligendum, nedum prohibendum, quod intellectus judicet necessarium esse futuræ Ecclesiæ Doctoribus. Stylum igitur celestis Curæ edoctus, tanto felicitus & facilius in tractanda Majestatis conibus versabatur, Pro his enim aliquoties & publice causam dixit, sub præditiis Singulorum, quotquot in Theologica Facultate superimus. Quantâ dexterrate judicabunt illi, qui differentioses applauserunt, Arque ut virtus nativâ pulchritudine suâ animis hominum sese infundat: Ita insignis illa eruditio, morum intemercata probitas, & decendi promptitudo Patres hujus Academiæ suapte dictu provocavit, ut neminem magis idoneum iudicarent, cui Orbata nuper Ephoro suo Jessoris Episcopa denud committeretur, suffragante imprimis Protarcho nostro undiqueque clementissimo, Electore Serenissimo, ex ejus Sententiâ non solum suggestio illi præfectus est, sed & dignus habitus, qui supremis in Theologiâ honoribus afficeretur. Eaque de causâ nunc in apicum produci Candidatum nostrum, prædictorum cancellos secundam & Tertiam partem Agnoscit Christi, ex capite XVII. Evang. Iohannis ipsi definivimus. Quos ad diem crastinum lectione Curia occupet emetiri, lineâ inde à v. 9. dictâ, qui fines Competitori Ejus superimè fuit positus: Agite, spectate, quas lagittas e manu fortis jaculaturus sit Xylarches noster, Eique pro quotidiano Reip. hujus literariæ incrementi continua vota facite P. P. Dominici Rogationum Anno Christi M. DC. XXXVIII.

urn:nbn:de:urmel-b98cf7fc-8b1a-482d-9136-6d9a46dadab72-00012637-27